

W NUMERZE:

STR.

- Szkola Bliżej
- Spółeczeństwa - 1
- Dzieje Grodkowic - 2
- Polityka Regionalna
- w odniesieniu do Gminy
- Kłaj - 2
- Oświata Samorządowa - 3
- „Wiara i Światło” - 3
- Sport w gminie - 3
- Co słycać w gminie - 4
- Analiza Skażenia - 4

NR 5/1991**SAMODZIELNOŚĆ**

MIESIĘCZNIK INFORMACYJNO-OGŁOSZENIOWY
GMINY KŁAJ

**BRZEZIE
DĄBROWA
GRODKOWICE
GRUSZKI
KŁAJ
ŁĘŻKOWICE
ŁYSOKANIE
STANISŁAWICE
SZARÓW
TARGOWISKO**

SZKOŁA BLIŻEJ SPOŁECZEŃSTWA

Przejęcie szkół przez samorząd gminy sprzyja kierunkowi polityki oświatowej preferowanej przez KOiW. Chodzi głównie o współczesne szkoły czyli zbliżenie jej do środowiska, dla którego pracuje. Ważne jest aby społeczeństwo miało duży wpływ na kształt oświaty, zgodnie ze swymi oczekiwaniami. Stąd tak istotne jest prowadzenie, czyli bezpośredni nadzór samorządów. Bardzo ważne jest aby środowisko lokalne interesowało się działalnością placówek oświatowych. Od aktywności społeczeństwa zależy w dużym stopniu poziom pracy szkół. Już w ubiegłym roku zachęcałam rodziców do włączenia się w reformowanie oświaty poprzez rady szkoły. Od 25.X.1991 r. mamy długą oczekiwaną Ustawę o

systemie oświaty. Art.51 i 52 tej ustawy precyzują warunki funkcjonowania rady szkoły. Czy wykorzystamy szansę zbliżenia oświaty do oczekiwań jakie jej stawiamy! Z kolei art.36 określa warunki powoływania dyrektorów na drodze konkursu. W naszej Gminie jedynie SP w Grodkowicach ma „konkursowego” dyrektora mgr Józefa Krawczy-

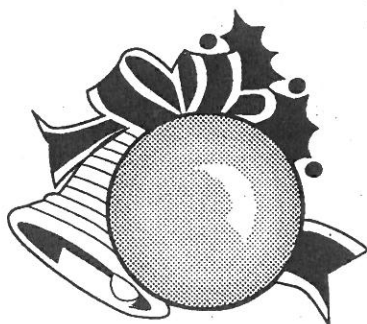
ka. W pozostałych placówkach konieczne jest przeprowadzenie konkursów na dyrektora. Ważne jest aby było duże zainteresowanie możliwością objęcia tych stanowisk.

Wszystkim nam musi zależeć, aby ludzie godni zaufania, którzy swoją rzetelną pracą i postawą moralną zyskali autorytet w środowisku, chcieli przystąpić do konkursów. Nowa ustawa daje ogromne uprawnienia dyrektorom szkół, dlatego więc tak ważne jest, aby byli to najlepsi z najlepszych.

G. S.

*Serdeczne życzenia świąteczne z okazji
Świąt Bożego Narodzenia oraz
Szczęśliwego Nowego Roku
życzy wszystkim Mieszkańcom Gminy Kłaj*

**Rada Gminy
Zarząd Gminy
i Redakcja „Samodzielności”**

CZY ZNASZ? SWOJĄ WIEŚ?

Dzieje GRODKOWIC

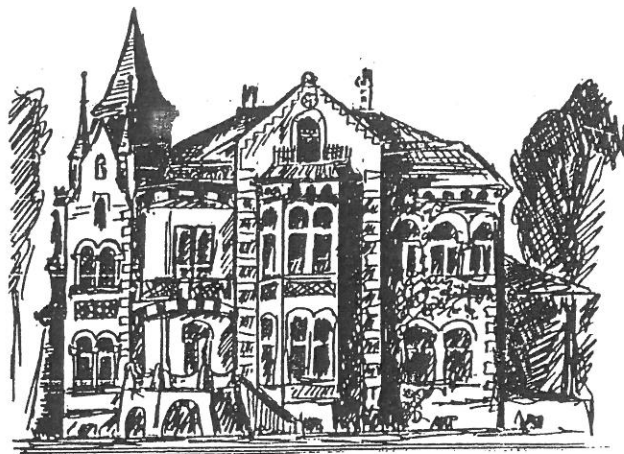
Rys historyczny

Jeszcze w czasach prehistorycznych dzięki korzystnym warunkom środowiska – dolina Raby urodzajne gleby, duże zalesienie, źródła słone – nastąpił w rejonie Bochni, w tym również w okolicach dzisiejszych Grodkowic rozwój osadnictwa.

Było to w neolicie (pol. V. tys. p.n.e. – XIX/XVII w p.n.e.). Badania archeologiczne pozwalają na stwierdzenie, że dwie osady zlokalizowane były w Brzeziu i Grodkowicach i występują w nich ślady kultury promienistej, związanej z Zakarpaciem. Z okresu Średniowiecza brak piśmiennictwa nie pozwala na szczegółowe odtworzenie dziejów wsi, niemniej wiadomo, że Grodkowice powstały na prawie niemieckim i „za Długosza należały do parafii Chelm i były własnością Jakuba Rozperskiego h. Płomieńczyk; liczyły 299 mieszkańców rzym.-kat. wyznania” – („Słownik geograf. Królestwa Polskiego i innych Krajów słowiańskich” pod red. F. Sulimierskiego i in.). Za panowania Króla Zygmunta Starego Grodkowice przeszły w ręce rodu Żeleńskich, do których należały do roku 1945.

Historia Grodkowic, to upraszczając sprawę – historia rodu Żeleńskich, którzy byli świadkami wszystkich ważniejszych wydarzeń historycznych na tym terenie, często bardzo dramatycznych, by wspomnieć tylko o najsłynniejszych i najtragiczniejszych wydarzeniach podczas rebelii chłopskiej w 1846 r. kiedy z rąk chłopów ginie właściciel majątku Marcja Żeleński.

Z Grodkowicami wiąże się Żeleńskich nawet wtedy gdy Ci nie byli z nimi zbyt mocno związani, np. Władysław Żeleński, kompozytor – twórca oper i Tadeusz Boy-Żeleński tłumacz, publicysta, satyryk i lekarz.

Żeleńscy to jednak przede wszystkim właściciele majątku rolnego; rolnicy i to rolnicy dobrzy. Po likwidacji poddaństwa i przejściu w kryzysie, szybko staje się jedną z ważniejszych fortun w tym rejonie. Stawiają na hodowlę zwierząt, oraz przemysł rolny. Należą do najlepszych hodowców, osiągają doskonałe rezultaty w hodowli bydła i trzody chlewnej, zdobywając wiele nagród i wyróżnień. Od 1903 r. prowadzą wychowalnie prosiąt rasy żuławskiej, tworząc własną rasę krów odznaczającą się wysoką mlecznością, posiadają największą hodowlę bydła nizinnego w Galicji. W hodowli roślin rezultatem ich prac jest odmiana pszenicy wczesnej „Ostki Grodkowickiej”.

Rok 1945 rozpoczyna nowy etap w historii Grodkowic: „... W trosce o zapewnienie regionowi możliwości stałego podnoszenia kultury rolnej, spod parcelacji wyłączono częściowo 5 osiedłów...”, w tym również Grodkowice w celu zorganizowania tam ośrodka kultury rolnej (kronika powiatu bocheńskiego).

POLITYKA REGIONALNA W ODNIESIENIU DO GMINY KŁAJ

KIERUNKI POLITYKI REGIONALNEJ W STOSUNKU DO PROBLEMÓW GOSPODARKI WODNEJ

W ramach regionalnej polityki ochrony zasobów wodnych, władze wojewódzkie wymagać będą szczególnej ochrony zlewni rzeki Raby, jednego z głównych źródeł wody dla bocheńskiego wodociągu centralnego.

W zlewni rzeki Raby znajduje się południowa część gminy (Brzezcie, Szarów, Targowisko, Stanisławowice). Północna część gminy znajduje się w bezpośredniej zlewni rzeki Wisły. Z uwagi na projektowany Park Krajobrazowy Puszczy Niepołomickiej, ciekli wymagają utrzymania ich w I klasie czystości.

W ramach regionalnej polityki ochrony zasobów wodnych dążyć należy do wzmocnienia retencji naturalnej poprzez zwiększenie terenów leśnych, użytków zielonych oraz do rekonstrukcji tzw. małej retencji (stawy, młynówki, właściwie prowadzone melioracje wodne).

W ramach regionalnej polityki dotyczącej zarówno ochrony zasobów jak i ochrony czystości wód winno się dążyć do ograniczenia erozji gleb. W wyniku erozji następuje degradacja gleby jak i niekorzystny, nad-

mierny spływ substancji chemicznych, w tym także biogeny.

Jednym z przedmiotów zainteresowania władz wojewódzkich są przestrzenne i estetyczne aspekty gospodarczego rozwoju województwa w odniesieniu do obrazów poszczególnych gmin. Będą one wyrażone poprzez różnorodne formy ochrony wartości kulturowych i estetycznych w tym zwłaszcza obiektów i zespołów zabytkowych oraz układów przestrzennych o wartościach historycznych i krajobrazowych.

Przedmiotem ochrony ze strony władz ponadlokalnych będą również regionalne cechy architektury.

Problemy ochrony, znajdują się w kompetencjach instytucji o statutowych uprawnieniach do prowadzenia tego rodzaju działalności. Są to: Konserwator Zabytków, Główny Architekt Województwa i Konserwator Przyrody.

2. Regionalna polityka przestrzenna w stosunku do obszaru gminy Kłaj będzie dotyczyć trzech zasadniczych kierunków oddziaływania wyraz występowania ponadlokalnych, przestrzennych aspektów rozwoju. Będą to oddziaływania w kierunku przestrzegania wymagań ochrony terenów wchodzących w skład chronionych systemów ponadlokalnych, oddziaływania dynamicznie zróżnicowane co do intensywności w stosunku do takich elementów struktury przestrzennej województwa jak strefy funkcjonalne i sieć szeroko pojętej obsługi,

oraz oddziaływania koordynacyjno-informacyjne w zakresie rozwoju systemów infrastruktury technicznej o znaczeniu ponadlokalnym.

Do kategorii obszarów chronionych podlegających ochronie statutowej należą:

– rezerwat przyrody: „Gibiel” w Puszczy Niepołomickiej podlegający ochronie częściowej, gdzie z funkcji gospodarczych dopuszczalna jest turystyka piesza i w ograniczonym zakresie gospodarka leśna.

Ponadto przewiduje się utworzenie Parku Krajobrazowego Puszczy Niepołomickiej, który swym zasięgiem obejmowałby północną i wschodnią część gminy (Puszcza Niepołomicka wraz z doliną Raby między Stanisławicami a drogą Kraków – Tarnów). Obszar na północ od drogi Kraków – Tarnów otrzyma w myśl projektu status obszaru krajobrazu chronionego (OKCH). Wyodrębniony wewnątrz tego obszaru park krajobrazowy obejmie tereny o wyższych wartościach krajobrazu, przyrody ożywionej i nieożywionej.

Utworzenie parku winno być poprzedzone opracowaniem ochrony i kształtowania krajobrazu, którego wyniki staną się podstawą do uściślenia rozgraniczenia obszarów chronionych oraz formułowania zasad gospodarki w parku i obszarze krajobrazu chronionego w momencie stanowienia o ich powołaniu.

Spełnienie powyższych warunków i kontrola przestrzegania określonych zasad będzie przedmiotem polityki państwa.

cdn.

OŚWIATA SAMORZĄDOWA

NIE CHCEMY ZOSTAĆ W TYLE

Szkoły Gminy Kłaj funkcjonują jako szkoły kuratorskie. Zostały zatem dotknięte tzw. oszczędnościami budżetowymi. Wg danych z września na 1 dziecko miesięcznie należało zaoszczędzić 31.892 zł. Ostatnie komunikaty w telewizji podały, że to nie koniec „cięć finansowych”, dodatkowo oświacie odebrano 1 mld zł w skali kraju. Brakuje zatem pieniędzy na finansowanie podstawowych opłat, jak energia elektryczna, gaz, opał, telefony. Aby jednak szkoły funkcjonowały dyrektorzy opracowywali programy oszczędnościowe (tzw. programy przetrwania). Personel administracyjno-usługowy przebywa na urlopach bezpłatnych, nauczyciele dobrowolnie podejmują bezpłatne zastępstwa i zajęcia pozalekcyjne, prowadzi się w miarę możliwości działalność gospodarczą. Z pomocą szkole pośpieszyli rodzice deklarując opłaty na konto komitetów rodzicielskich oraz społeczną pracę na rzecz szkoły. Na szczególne wyróżnienie zasługują Komitet Rodzicielski SP w Targowisku, który w czynie społecznym wykonał prace remontowe oszacowane na kwotę blisko 36 mln zł. Dzięki temu szkoła ich dzieci wyróżnia się estetyką wnętrza pomimo trudnych warunków lokalowych.

W szkołach podstawowych naszej Gminy uczy się 1550 dzieci. To nasze dzieci, młode pokolenie które będzie kształtować w przyszłości obraz naszego środowiska. Czy zatem jest to obojętne, jak przebiega podstawowy proces ich edukacji? Czy bez znaczenia jest fakt konieczności zmniejszenia godzin dydaktycznych w szkołach? A może baza materialna naszych wiejskich placówek, braki podstawowych pomocy szkolnych nie wpływają na poziom pracy? Komu powinno zależeć, aby nasze dzieci miały równe szanse startu do szkół średnich i zawodowych? Aby nie czuły się dyskryminowane w krakowskich szkołach?

Sytuację ekonomiczną szkół w gminie Kłaj przedstawiłam na sesji we wrześniu. Radni z dużym zainteresowaniem odnieśli się do trudności z jakimi boryka się oświata kuratorska. Postanowiono, że władze samorządowe nie będą przyglądać się obojętnie na stopniowy upadek gminnych szkół. Wójt wraz z Przewodniczącym Gminnej Rady dokładnie zapoznali się z aktualnymi warunkami ekonomicznymi i kadrowymi. Warunki lokalowe poznał Wójt w trakcie objazdu wszystkich placówek szkolnych i w rozmowach z kuratorem mgr J. Lachowskim uzgodniono wstępne warunki przejścia szkół pod samorząd.

SZKOŁA SZKOLE NIE RÓWNA

Sytuacja ekonomiczna polskich szkół znana jest wszystkim. We wrześniu dużo na ten temat pisała prasa, informowały TV, radio. „Cięcia budżetowe” najdotkliwiej odczuły szkoły państwowe, finansowane przez MEN. Te które przejęły samorządy, otrzymywały środki finansowe bezpośrednio z Ministerstwa Finansów. Subwencje samorządowe nie były w takim stopniu ograniczone jak pieniądze dla MEN-u.

Dla porównania w roku 1991 na utrzymanie 1 dziecka w szkole samorządowej (np. gminy Niepołomice) państwo przeznaczyło 3 mln zł., podczas gdy w Gminie Kłaj na jedno dziecko miesięcznie przypadło 2.600.000 zł.

Powstały ogromne dysproporcje ekonomiczne między szkołami samorządowymi, a kuratorskimi. Burmistrz Niepołomic jako jeden z pierwszych przejął Oświatę już 1.IX.1990 r. Gdy w ubiegłym roku rozpoznawałam warunki pracy szkół wszystkich tej gminy, niektóre wprowadzały mnie wręcz w osłupienie (np. w Zakrzowie i w Zagórze). Stan techniczny i materialny tych szkół był tak fatalny, że podziwiałam burmistrza za odwagę objęcia ich opieką. Dziś z radością słucham na naradach dyrektorów o komputerach w szkole, nowym wyposażeniu klasowym; pracownicy z trudem poznają wyremontowane budynki szkolne. Jest to zasługa władz samorządowych, ich gospodarności oraz zrozumienia roli, jaką

pełni oświata w społeczeństwie (zwłaszcza wiejskim). Dzięki temu dzieci uczą się w coraz lepszych warunkach, nie ograniczono im godzin dydaktycznych, umożliwiono działalność zajęć pozalekcyjnych.

5.XI odbyła się sesja poświęcona oświacie. Zaproszono wszystkich dyrektorów szkół, aby mogli współuczestniczyć w rozwiązywaniu problemu dla nich. Aby zapobiec dalszemu pogarszaniu się warunków nauki naszych dzieci, postanowiono objąć opieką samorządową szkoły w gminie. Starannie przedyskutowano różne problemy związane z taką decyzją, wyjaśniono wątpliwości i niejasności. Dyrektorzy mieli okazję przedstawienia swojego poglądu, zabierając głos wykazali nadzieję na uzyskanie pomocy ze strony samorządu. Radni wykazali dużą świadomość odpowiedzialności za decyzję którą mają podjąć. Mimo wielu obaw i pełnego zrozumienia problemów, które przyjdzie rozwiązywać, kierując się dobrem społeczeństwa gminy Radni podjęli Uchwałę o przejęciu oświaty od stycznia 1991 r. 16 głosami „za” i 4 „wstrzymującymi”, głosów przeciwnych nie było.

„IDŹCIE I NAUCZAJCIE WSZYSTKIE NARODY”

11 października została odprawiona Msza Św. w intencji wszystkich nauczycieli mieszkających w gminie. Uroczysty charakter miała koncelebra księży z Szarowa, Brzezia i Cikowic, oraz księży wikarych z Kłaja i Łęzkowic. Piękne kazania wygłoszone przez księdza Romana Sasulę przypomniało o apostolskim charakterze powołania nauczycielskiego. Zaszczycem była obecność Dyrektora Wydziału Katechetycznego Kurii Biskupiej w Krakowie – księdza dr Mariana Jakubca, który mimo ogromnie napiętego terminarza przybył na nasze uroczystości. Serdeczną gościnnością wykazali się nauczyciele SP w Szarowie, którzy przygotowali spotkanie w sali Domu Kultury, przy własnoręcznie pieczonym cieście i gorącej herbacie. Nauczyciele mieli okazję w miłej atmosferze zapoznać się ze sobą i porozmawiać na różne tematy. Wójt Adam Kociołek przybył, aby przy tej okazji spotkać się z nauczycielami i złożyć im serdeczne życzenia wobec zbliżającego się Święta Edukacji Narodowej.

Wszystkim uczestnikom Mszy Św., oraz spotkaniu składam serdeczne B. zapłać i wyrażam nadzieję, że zaistniejemy w środowisku jako katolicka wspólnota osób powołanych do Apostolskiej Pracy.

Grażyna Strączyła

Sport

Witamy wszystkich czytelników po raz pierwszy.

W rubryce tej będziemy was informować o najważniejszych wydarzeniach sportowych naszej Gminy.

Nim przystąpimy do poinformowania Was o najważniejszych imprezach musimy cofnąć się do historii.

W dniach 20–21.VII.1991 r. odbył się w Brzeziu II turniej piłkarski o Puchar Wójta Gminy Kłaj.

Zawody z udziałem 5 drużyn naszej gminy rozegrano przy pięknej pogodzie i sporej grupie publiczności (około 150 osób). Do finału trafiły drużyny Targowianki i Pogoni ze Stanisławic. Po dobrym i ciekawym meczu zwyciężyła Targowianka 2:0 (1:0).

Tydzień wcześniej turniej rozgrywali najmłodsi, czyli trampkarze. W tej imprezie również zwyciężyła drużyna Targowianki. pokonując w finale Brzezie 5:0 (3:0).

ZE SPORTU SZKOLNEGO

W październiku na stadionie LZS-u w Kłaju odbyły się biegi przełajowe dla dzieci szkół podstawowych. W łącznej punktacji zwyciężyła SP z Kłaja (opiekun A.Konieczna, J.Majerz).

cd. str 4

CO TO JEST WSPÓLNOTA „WIARA I ŚWIATŁO”?

„Jeśli ktoś posiadał umiejętności tego świata i wiedział, że brat jego cierpi niedostatek, a zamknął przed nim swe serce, jak może trwać w nim miłość Boga”.

Co to jest „WIARA I ŚWIATŁO”

W roku 1971 podczas świąt Wielkiej Nocy odbyła się międzynarodowa pielgrzymka do Lourdes osób upośledzonych. Brało w niej udział 12.000 ludzi, a w tym 4.000 osób upośledzonych. Podczas tej pielgrzymki zrodziła się myśl utworzenia ruchu „Wiara i Światło”. Sama idea niesienia pomocy ludziom upośledzonym była realizowana już wcześniej w różnych miejscach na świecie. „Nie wymyśliłmy jej – mówią organizatorzy – lecz raczej ją

odkryliśmy”.

Ruch w swej istocie polega na organizowaniu się wspólnot składających się z średnio trzydziestu osób. Wspólnoty tworzą:

- osoby upośledzone – dzieci, młodzież, lub dorośli;
- ich rodzice;
- i przyjaciele najczęściej młodzi.

Powołaniem ruchu „Wiara i Światło” jest budowanie chrześcijańskiej wspólnoty skupionej wokół ludzi najsłabszych i najbardziej potrzebujących. Ma ona być miejscem, w którym osoby upośledzone mogą być sobą, mogą być kochane i docenione. Wspólnota pomaga także rodzicom, którzy są tak ciężko doświadczeni przez życie. Niektórzy z nich właśnie we wspólnotach odkrywają prawdziwe oblicze swoich dzieci.

W naszej Gminie od ubiegłego roku zorganizuje się wspólnota „Wiary i Światła”.

Odbyło się już 6 spotkań w gościnie udostępnionej szkole w Kłaju. 6.X. przybyła do nas grupa „Wiary i Światła” z Nowej Huty, która istnieje już 7 lat i chciała podzielić się swymi radościami i doświadczeniami. Aby umocnić wspólnotę naszej gminy, ofiarowano świecę, która odtąd będzie zapalana na każdym spotkaniu i własnoręcznie malowaną na płótnie przez „Paszczaka” z Nowej Huty obrazek symbolizujący Arkę ogólnoswiatowy znak „Wiary i Światła”. Na kolejne spotkanie na które przybędzie Św. Mikołaj, 8.X. w SP Kłaj zapraszamy wszystkie osoby specjalnej troski wraz z rodzicami lub opiekunami, które chciałyby włączyć się w życie wspólnoty „Wiara i Światło”.

Szczegółowych informacji można zasięgnąć u ks. St. Robacza pod numerem 84-14-07, lub nr tel. redakcji.

ZE SPORTU SZKOLNEGO

cd. ze str. 3

W październiku na stadionie LZS-u w Kłaju odbyły się biegi przełajowe dla dzieci szkół podstawowych. W łącznej punktacji zwyciężyła SP z Kłaja (opiekun A.Konieczna, J.Majerz).

Najlepsi wyjechali na zawody wojewódzkie w Krakowie, gdzie uczniowie Miękina Dominik (SP Stanisławice – opiekun p.Brożek) i Bazela Łukasz (SP Szarów – opiekun J.Mikulski) zajęli b. wysokie III (rocz.77) i II miejsce (rocz.80).

11 listopada 1991 r. odbył się w Brzeziu II bieg sztafetowy szkół podstawowych poświęcony pamięci J.Piłsudskiego. Na blisko 5 km. trasie najlepsza okazała się sztafeta z SP Kłaj, powtarzając sukces ubiegłoroczny. Dalsze miejsca zajęły SP Kłaj ("oldboje") i SP Stanisławice. Na podkreślenie zasługuje fakt licznego udziału dzieci w tej sztafecie (7 ekip) której zmaganiom przyglądała się spora grupa kibiców.

W następnym numerze przedstawimy podsumowanie jesiennej rundy piłki nożnej, w której brały udział zespoły naszej gminy.

Wojciech Biernat

CO SŁYCHAĆ W GMINIE PRACE ZARZĄDU GMINY

W okresie od września do listopada br. odbyło się osiem posiedzeń Zarządu Gminy, na których omówiono m.in. sprawy:

- realizacji inwestycji wodociągowych w Gminie,
- utworzenie Gminnej Straży Porządkowej,
- przejście szkół,

Tematem obszernej dyskusji było funkcjonowanie G.O.P.S. w Kłaju, przydzielanie pożyczek na zagospodarowanie przez tę jednostkę.

W jednym z posiedzeń Zarządu uczestniczyli przedstawiciele Gmin, Kom. d/s Telefonizacji – udzielili wyjaśnień o przebiegu realizacji inwestycji.

W związku z wyst. trudnościami finansowymi analizowano możliwość pobrania kredytu przez Komitet.

Rozpoznawano sprawę cofnięcia decyzji na sprzedaż alkoholu oraz odpisów z podatku dochodowego na fundusz rozwoju Gminy.

Na bieżąco przedstawione i rozpatrywane są pisma wpływające do Zarządu.

SESJE RADY GMINY

W dniu 19 września br. odbyła się XV sesja, której zasadniczym tematem było powołanie Obwodowych Komisji Wyborczych i określenie ich siedzib. Podjęto stosowne uchwały.

Tematem dyskutującym była sprawa realizacji wodociągu w Kłaju.

XVI Sesja Rady Gminy odbyła się w dniu 5 listopada – temat: przejście szkół i GZEAS przez Gminę. W czasie obrad zostały wyjaśnione sprawy finansowania oświaty, oraz struktura funkcjonowania GZEAS.

Została podjęta uchwała w/s przejścia szkół.

ZEBRANIA WIEJSKIE

W okresie od lipca 1990 r. do chwili obecnej w poszczególnych sołectwach Gminy odbyło się szereg spotkań i zebrań wiejskich. Zostali wybrani Sołtysi oraz Rady Sołeckie w nowych składach osobowych.

W czasie zorganizowanych spotkań z Radą Gminy i Zarządem mieszkańców zgłaszali wiele wniosków i postulatów dot.: polepszenia warunków socjalno-bytowych.

Jednym z zasadniczych tematów podnoszonych w czasie zebrań jest uruchomienie komunikacji lokalnej, zaopatrzenie w wodę, kanalizacja, oczyszczalnia ścieków, ochrona środowiska, remonty i oznakowania dróg.

Zebrań wiejskich odbywają się w miarę wynikających potrzeb, związanych tematycznie z realizowanymi zagadnieniami jak i sprawy podatkowe, opłaty za usługi komunalne (wywóz śmieci, telefonizacja gminy, realizacja inw. wodociągowych).

Maria Lach

„Samodzielność” Miesięcznik
Informacyjno Ogłoszeniowy Gminy Kłaj
Wydawca – Rada Gminy Kłaj
Redaguje Społeczny Zespół Redakcyjny w składzie: Hrażyna Strązek, Adam Kociłek, Dionizy Kołodziejczyk
Skład: PRIMAR S.C. 012/21-75-91
Druk – „CIBRO” Poligraficzna Agencja Reklamowo-Wydawnicza, Szarów 298,
Adres Redakcji: Szarów 298, 32-14
Brzezina, tel. Redakcyjny Kłaj 84-15-83
Nakład 500 egzemplarzy + 10

Analiza skażenia gleb i materiału roślinnego na terenie gminy Kłaj, część I – rok 1991

W celu określenia kierunków i możliwości rozwoju rolnictwa w gminie Kłaj, głównie pod kątem zaopatrzenia rynku krakowskiego w owoce i warzywa (ew. mleko), latem 1991 r. wykonano wstępnie analizy skażenia gleb i roślin metalami ciężkimi (ołowiem – Pb, kadmem – Cd, niklem – Ni, chromem – Cr). Próby pobrano w 5 miejscowościach gminy (Brzezina, Dąbrowa, Kłaj, Łysokanie, Stanisławice), na większych kompleksach rolniczych dla uniknięcia wpływu skażeń komunikacyjnych (z dala od ruchliwych dróg i linii kolejowych).

Wyniki analiz, ograniczone do metali o szczególnej toksyczności dla człowieka (Pb, Cd) przedstawia tabela:

Miejscowość	Gleba (ppm)		Materiał roślinny (ppm)	
	Pb	Cd	Pb	Cd
1. Dąbrowa	22,92	0,42	Trawa - 3 pokos	0,61 0,39
	45,46	0,82	Ziemniaki jad.	0,67 0,34
	40,88	0,68	Buraki ćwikł.	0,39 0,49
	40,88	0,68	Marchew jad.	1,41 0,74
2. Stanisławice	30,02	1,16	Marchew jad.	4,05 0,73
	30,02	1,16	Kapusta	1,34 0,10
	42,88	0,92	Pszenica	1,48 0,31
	45,00	0,94	Ziemniaki	1,03 0,33
	60,66	1,74	Trawa łąk	2,03 0,18
3. Kłaj	66,28	1,12	Trawa łąk	1,37 0,08
	21,74	0,42	Ziemniaki	1,62 0,27
	20,96	0,74	Pszenica	0,36 0,08
	40,96	1,46	Pomidor ¹	0,51 0,06
4. Brzezina	32,60	0,70	Trawa	2,04 0,33
	32,90	0,56	Ziemniaki	1,37 0,10
	35,48	0,50	Marchew	1,94 0,40
	35,48	0,50	Kapusta	1,00 0,33
	37,21	0,68	Pszenica	0,84 0,29
5. Łysokanie	30,92	0,38	Trawa	2,11 0,05
	32,32	0,56	Ziemniaki	1,03 0,19
	30,88	1,08	Buraki ćwikł.	1,37 0,39
	30,88	1,08	Kapusta	2,03 0,16
	27,54	0,74	Pszenica	1,77 0,36

¹ – pomidory z wysokich tuneli foliowych

Uwagi do tabeli:

ppm – mg(miligram) na 1 kg suchej masy

W woj. Krakowskim średnie zawartości metali ciężkich w glebach wynoszą:

ołów (Pb) – 91,4 mg (rozpiętność 30–95)

kadm (Cd) – 6,9 mg (rozpiętność 1–7)

Wg. prof. Gorlacha docelów praktycznych wyróżnić można umownie 3 stopnie zanieczyszczenia gleb metalami:

I – zaniecz. małe: Cd – 1–1,5, Pb – 30–50 mg/kg

II – duże: Cd – 1,5–3, Pb – 50–100 mg/kg

III – niebezpieczne – powyżej podanych wartości.

Najczęstsza zawartość naturalna tych metali wynosi

– w glebach lekkich (Dąbrowa, cz. Kłaj): Cd – 0,1 mg, Pb – 20 mg

– w glebach śr. i ciężkich (pozostałe wsie): Cd – 0,3 mg, Pb – 30 mg

Wyniki wstępne uzyskane w br. wskazują przekroczenie naturalnych zawartości metali ciężkich w glebach na obszarze praktycznie całej gminy. Chociaż nie są to w chwili obecnej stężenia niebezpieczne, jednak kumulacja metali w glebie, głównie na skutek opadu pyłów z HTS następują nieustannie. Co może zrobić w takiej sytuacji rolnik? Jedynym jak dotąd praktycznym sposobem neutralizacji metali w glebie jest wapnowanie i nawożenie organiczne. Oba te zabiegi są na terenie naszej gminy bardzo zaniebane, Zwiększenie ilości nawozów organicznych wiąże się z długotrwałym procesem odbudowy pogłowia zwierząt, znacznie prostszym i łatwiejszym do wykonania jest wapnowanie (najlepiej wapnem magnezowym) – jednak wskutek wstrzymania przez Min. Finansów dotacji do wapna, wielokrotnie wzrosły ostatnio koszty wykonania tego zabiegu.

Znaczna zawartość metali ciężkich w roślinach pochodzi głównie z „bieżącego” opadu pyłów przemysłowych, stąd, do czasu eliminacji emitera pyłów w postaci HTS, prawdopodobnie konieczna będzie zmiana struktury upraw roślin warzywnych (uprawa roślin niegromadzących metali ciężkich w częściach jadalnych np. grochu, fasoli na suche nasiona, oleistych).

Dopuszczalna zawartość kadmu i ołowiu w roślinach wynosi (podają za DRE ODR Karniowice):

Cd: 0,15 ppm /mg/kg/ (wg norm niemieckich dla warzyw i ziemniaków 0,10)

Pb: 1,50 ppm /mg/kg/ (a np. dla zbóż i przetworów 0,30–0,50 ppm).

Jak wspomniano na wstępie, badania skażeń w roku 1991 należy traktować jako sondażowe – planowane jest ich rozszerzenie (o inne gat. warzyw, owoce i mleko) w roku 1992.